

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROZWOJU I FINANSÓW¹⁾

z dnia2016 r.

**w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariuszy
celnych**

Na podstawie art. 143 ust.4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1799) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Szef Służby Celnej albo dyrektor izby celnej ma obowiązek chronić życie i zdrowie funkcjonariusza celnego, zwanego dalej „funkcjonariuszem”, poprzez zapewnienie mu bezpiecznych i higienicznych warunków służby przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki.

2. Ochrona życia i zdrowia funkcjonariusza polega na organizowaniu służby w sposób zapobiegający wypadkom, chorobom zawodowym i innym schorzeniom związanym z warunkami służby.

§ 2. Obowiązek zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków służby Szef Służby Celnej albo dyrektor izby celnej realizuje przez:

- 1) zapewnienie pełnienia służby w budynkach i pomieszczeniach, które spełniają wymagania i normy odpowiednie do rodzaju wykonywanych czynności oraz liczby funkcjonariuszy;
- 2) właściwe utrzymanie budynków, pomieszczeń, stanowisk służbowych, pojazdów, maszyn oraz innych urządzeń technicznych i instalacji;
- 3) stworzenie właściwych warunków higieniczno-sanitarnych oraz udostępnienie funkcjonariuszom niezbędnych środków higieny osobistej;
- 4) zorganizowanie właściwego na danym stanowisku służbowym wyposażenia technicznego gwarantującego bezpieczne wykonywanie czynności służbowych i spełniającego wymagania określone w odrębnych przepisach;
- 5) zaopatrzenie funkcjonariuszy w niezbędne środki ochrony indywidualnej zapewniające neutralizację zagrożeń i prawidłową ochronę oraz w odzież i obuwie robocze;

1) Minister Rozwoju i Finansów kieruje działem administracji rządowej - finanse publiczne, na podstawie §1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 września 2016 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rozwoju i Finansów (Dz. U. 2016. poz. 1595).

- 6) zapoznavanie funkcjonariuszy z przepisami i zasadami dotyczącymi bezpiecznego wykonywania czynności służbowych oraz wydawanie stosownych instrukcji w tym zakresie;
- 7) zapewnienie przestrzegania przez funkcjonariuszy przepisów i zasad z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby;
- 8) informowanie o zagrożeniach, systemie udzielania pomocy przedmedycznej i ewakuacji w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia dla życia i zdrowia;
- 9) zapewnienie wykonania zaleceń wydawanych przez służbę bezpieczeństwa i higieny pracy, o której mowa w art. 237¹¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666), oraz przez inne uprawnione podmioty.

§ 3. Obowiązkiem przełożonego jest:

- 1) organizowanie wykonywania zadań przez podległych funkcjonariuszy przy zapewnieniu bezpiecznych i higienicznych warunków służby;
- 2) informowanie funkcjonariuszy o sposobach wykonywania czynności służbowych, występujących zagrożeniach i sposobach postępowania w sytuacjach awarii lub zagrożenia;
- 3) egzekwowanie przestrzegania przez podległych funkcjonariuszy przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny służby;
- 4) organizowanie służby z uwzględnieniem zabezpieczenia funkcjonariuszy przed wypadkami, chorobami zawodowymi i innymi schorzeniami związanymi z wykonywaniem obowiązków służbowych;
- 5) informowanie funkcjonariuszy o sposobie posługiwania się środkami ochrony indywidualnej;
- 6) zapewnienie wykonania zaleceń lekarza sprawującego opiekę zdrowotną nad funkcjonariuszami.

§ 4. Funkcjonariusz jest obowiązany przestrzegać zasad i przepisów bezpieczeństwa i higieny służby, w szczególności:

- 1) znać przepisy oraz zasady bezpiecznego wykonywania czynności i zadań służbowych, wykonywać te czynności zgodnie z tymi przepisami i zasadami oraz stosować się do wydawanych w tym zakresie poleceń przełożonych;
- 2) znać przepisy oraz zasady posługiwania się przydzielonym wyposażeniem technicznym;

- 3) brać udział w szkoleniach i poddawać się egzaminom ze znajomości zagadnień i przepisów z dziedziny bezpieczeństwa i higieny służby;
- 4) dbać o należyty stan powierzonego sprzętu, narzędzi i urządzeń oraz porządek i ład w miejscu pełnienia służby;
- 5) stosować środki ochrony zbiorowej, a także używać przydzielonych środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego zgodnie z ich przeznaczeniem, a po ich użyciu zwrócić je osobie odpowiedzialnej za ich stosowanie;
- 6) poddawać się wstępnym, okresowym i kontrolnym oraz innym zleconym badaniom lekarskim i stosować się do wskazań lekarskich;
- 7) współdziałać ze swoim przełożonym w wypełnianiu obowiązków dotyczących bezpieczeństwa i higieny służby;
- 8) nie powodować odłączenia, zmiany lub usuwania urządzeń bezpieczeństwa zainstalowanych na maszynach, przyrządach, narzędziach, instalacjach i budynkach oraz stosować i wykorzystywać te urządzenia w sposób prawidłowy;
- 9) niezwłocznie informować przełożonego właściwego stosownie do zakresu odpowiedzialności za sprawy bezpieczeństwa i higieny służby o każdej sytuacji w miejscu pełnienia służby, która może pociągać za sobą poważne i bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa i higieny służby, oraz o niedostatkach w przedsięwzięciach ochrony.

§ 5. Funkcjonariusz pełniący służbę na stanowisku służbowym, na którym występują szczególne właściwości lub warunki służby, związane z działaniem: siły maszyn i urządzeń, substancji toksycznych, wysokich lub niskich temperatur, prądu elektrycznego, mikrofal, hałasu i wibracji oraz promieniowania jonizującego, ma obowiązek stosować środki i metody zabezpieczające przed tym działaniem, w szczególności środki ochrony indywidualnej.

§ 6. 1. Funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w okresie zimowym na wolnym powietrzu przez co najmniej 4 godziny dziennie należy zapewnić odpowiednio częste wymiany funkcjonariuszy albo możliwość ogrzania się.

2. Za okres zimowy przyjmuje się okres od dnia 1 listopada do dnia 31 marca.

§ 7. Przełożony ma obowiązek informować funkcjonariuszy wykonujących czynności służbowe poza jednostką organizacyjną Służby Celnej o możliwości wystąpienia związanego z tym ryzyka, wydawać polecenia dotyczące właściwego zabezpieczenia funkcjonariuszy

przed jego następstwami oraz kontrolować i nadzorować pełnienie przez tych funkcjonariuszy służby.

§ 8. W czasie wykonywania zadań służbowych w okolicznościach uzasadnionych stanem wyższej konieczności funkcjonariusz może odstąpić od zasad bezpieczeństwa i higieny służby, z zachowaniem wszelkich dostępnych w danych warunkach zabezpieczeń, jeżeli w jego ocenie, dokonanej w miejscu i czasie wykonywania czynności służbowej, istnieje prawdopodobieństwo uratowania życia ludzkiego lub odwrócenia zagrożenia godzącego w bezpieczeństwo państwa.

§ 9. 1. Warunkiem dopuszczenia funkcjonariusza do wykonywania zadań na określonym stanowisku służbowym jest odbycie przeszkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny służby.

2. Funkcjonariusz odbywa szkolenia wstępne:

- 1) ogólne, przeprowadzane przed podjęciem służby przez funkcjonariusza;
- 2) stanowiskowe, przeprowadzane przed dopuszczeniem funkcjonariusza do wykonywania czynności służbowych oraz w przypadku zmiany warunków pełnienia służby związanej z występowaniem innych zagrożeń lub w przypadku zmiany wyposażenia technicznego funkcjonariusza.

3. Szkolenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, przeprowadza służba bezpieczeństwa i higieny pracy lub wyznaczony przez Szefa Służby Celnej albo dyrektora izby celnej funkcjonariusz posiadający wiedzę i umiejętności zapewniające właściwą realizację programu szkolenia, udokumentowane aktualnym zaświadczeniem o ukończeniu wymaganego szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby.

4. Szkolenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, przeprowadza bezpośredni przełożony funkcjonariusza.

5. Odbycie szkolenia wstępnego funkcjonariusz potwierdza na piśmie.

6. W celu uaktualnienia i ugruntowania wiedzy i umiejętności w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariusz odbywa szkolenie okresowe. Szkolenia okresowe przeprowadzają, według programu ustalonego w porozumieniu z Szefem Służby Celnej albo dyrektorem izby celnej, osoby lub jednostki posiadające uprawnienia do przeprowadzania szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

7. Pierwsze szkolenie okresowe funkcjonariusz odbywa w terminie 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia służby. Funkcjonariusz pełniący służbę na stanowisku kierowniczym odbywa

pierwsze szkolenie okresowe w terminie 6 miesięcy od rozpoczęcia służby na tym stanowisku. Kolejne szkolenia okresowe przeprowadzane są co 5 lat.

8. Szkolenia, o których mowa w ust. 6 i 7, organizowane są odrębnie dla funkcjonariuszy pełniących służbę na stanowiskach kierowniczych oraz dla pozostałych funkcjonariuszy. Szkolenia kończą się egzaminem potwierdzonym zaświadczeniem o jego zaliczeniu.

9. Funkcjonariusz może być skierowany na szkolenie specjalistyczne, jeżeli obowiązki, jakie będzie wykonywał, związane są z pracami niebezpiecznymi.

§ 10. Podczas szkolenia oraz podczas ćwiczeń w zakresie stosowania środków przymusu bezpośredniego organizator szkolenia oraz prowadzący ćwiczenia mają obowiązek zapewnić bezpieczną realizację poszczególnych elementów ćwiczeń.

§ 11. 1. Podczas prowadzenia szkolenia strzeleckiego funkcjonariuszowi zapewnia się:

- 1) fachową obsługę uzbrojenia;
- 2) bezpieczną realizację poszczególnych elementów ćwiczeń;
- 3) sprzęt ratunkowy i przeciwpożarowy;
- 4) zabezpieczenie medyczne;
- 5) zabezpieczenie terenu ćwiczeń przed dostępem osób postronnych.

2. Każde z ćwiczeń wykonywanych w ramach szkolenia strzeleckiego powinno być prowadzone pod nadzorem instruktorów posiadających stosowne uprawnienia i przez taką ich liczbę, która pozwala na sprawowanie bezpośredniego nadzoru nad ćwiczącymi.

§ 12. W zakresie profilaktycznej ochrony zdrowia Szef Służby Celnej albo dyrektor izby celnej:

- 1) zapewnia przeprowadzanie pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- 2) stosuje środki zapobiegające schorzeniom i chorobom związanym z warunkami służby;
- 3) dokonuje oceny i dokumentuje ryzyko zawodowe oraz informuje funkcjonariuszy o ryzyku zawodowym, jakie wiąże się z wykonywanymi przez nich czynnościami służbowymi;
- 4) kieruje funkcjonariusza na badania mające na celu określenie braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia służby na określonym stanowisku, a w przypadku stwierdzenia takich przeciwwskazań określa funkcjonariuszowi inne stanowisko służbowe.

§ 13. 1. W przypadku zaistnienia wypadku podczas pełnienia służby:

- 1) funkcjonariusz, który uległ wypadkowi, a jego stan zdrowia na to pozwala, lub inny funkcjonariusz będący świadkiem wypadku niezwłocznie zawiadamia o zdarzeniu przełożonego;
- 2) przełożony w ramach dostępnych środków podejmuje niezbędne działania eliminujące lub ograniczające zagrożenie, zapewnia udzielenie pierwszej pomocy i niezwłocznie zawiadamia o zdarzeniu Szefa Służby Celnej albo dyrektora izby celnej;
- 3) Szef Służby Celnej albo dyrektor izby celnej zapewnia ustalenie w przewidzianym trybie okoliczności i przyczyny wypadku.

2. Szef Służby Celnej albo dyrektor izby celnej niezwłocznie zawiadamia prokuratora o każdym śmiertelnym, ciężkim lub zbiorowym wypadku podczas pełnienia służby.

§ 14. 1. Szef Służby Celnej albo dyrektor izby celnej niezwłocznie zgłasza właściwemu organowi Państwowej Inspekcji Sanitarnej każdy przypadek podejrzenia choroby zawodowej.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, dotyczy również lekarza sprawującego opiekę zdrowotną nad funkcjonariuszami.

3. Lekarz lub lekarz dentysta, który w trakcie badania lub leczenia powziął podejrzenie choroby zawodowej, kieruje funkcjonariusza na badania w celu wydania orzeczenia o jej rozpoznaniu albo o braku podstaw do jej rozpoznania.

4. W przypadku otrzymania orzeczenia o chorobie zawodowej funkcjonariusza Szef Służby Celnej albo dyrektor izby celnej:

- 1) bada, w porozumieniu z właściwym organem Państwowej Inspekcji Sanitarnej, przyczyny, charakter i rozmiary zagrożenia powodującego chorobę;
- 2) przystępuje do usuwania czynników powodujących powstanie choroby;
- 3) określa funkcjonariuszowi inne stanowisko służbowe, zgodnie z orzeczeniem o chorobie zawodowej.

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

MINISTER ROZWOJU I FINANSÓW

ZA ZGODNOŚĆ POD WZGLĘDEM PRAWNYM,
LEGISLACYJNYM I REDAKCYJNYM

Renata Łučko
Zastępca Dyrektora

Departamentu Prawnego w Ministerstwie Finansów

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 143 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1799), w brzmieniu nadanym przez art. 121 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. poz.).

Projektowane rozporządzenie ma na celu dostosowanie obowiązujących przepisów wydanych na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2015 r. sygn. akt K 18/14 (Dz. U. poz. 2023), który orzekł, że art. 143 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej, stanowiący upoważnienie ustawowe rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 października 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariuszy celnych (Dz. U. poz. 1412), jest niezgodny z art. 66 ust. 1 w związku z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Obecnie obowiązujące rozporządzenie zawiera odesłania do przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. 2016 r. poz. 1666), podczas gdy w ocenie Trybunału Konstytucyjnego zwartej w ww. wyroku w rozporządzeniach wydanych przez upoważnione konstytucyjnie podmioty, w wykonaniu i na podstawie ustawy, mogą zostać określone zagadnienia drugorzędne, a nie treść i zakres konstytucyjnego prawa.

W związku z powyższym, skutkuje to koniecznością wydania rozporządzenia określającego szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby funkcjonariuszy celnych, które będzie zgodne z powyższym wyrokiem.

Różnica pomiędzy projektowanym a obecnie obowiązującym rozporządzeniem polega na usunięciu dotychczasowych odniesień do Kodeksu pracy (zawartych w §15 dotychczasowego rozporządzenia), które zostały przeniesione do zmienionego art. 143 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej.

Projektowane rozporządzenie nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 296, z późn. zm.).

Mając na uwadze art. 4 ust. 2 ustawy z 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 296, z późn. zm.) za skróceniem okresu vacatio legis przemawia ważny interes publiczny.

Materia regulowana w projekcie rozporządzenia nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. 1414 z późn. zm.) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.), projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji (www.rcl.gov.pl) z chwilą przekazania go do uzgodnień z członkami Rady Ministrów.

Opracował:
Dariusz Brzykczy,
Departament Służby Celnej,
tel. 694 48 46, e-mail: Dariusz.Brzykczy@mf.gov.pl